

ZDRAVOTNÍ KLAUN
Kde je smích, je i naděje

Tóny roku **2023**

Závěrečná zpráva
Zdravotního klauna, o.p.s.

Vážení přátelé Zdravotního klauna,

jak víte, v naší organizaci se neustále snažíme kultivovat obor zdravotního klaunství v České republice, přinášet odborné poznatky o účincích humoru ve zdravotnickém prostředí. Ale při tom všem se soustředíme na to nejdůležitější – rozdávat smích a naději na stále více místech.

Rok 2023 v tom nebyl výjimkou. Rozšířili jsme programy jak pro děti, tak i dříve narozené. Zahájili jsme spolupráci s třemi novými nemocnicemi! Ve Znojmě a v Novém Jičíně nás potkáte na dětských odděleních a ve Vojenské nemocnici v Olomouci podporujeme pacienty na oddělení Následné intenzivní péče. Taková speciální oddělení jsou v ČR jen dvě a s hrdostí hlásíme, že to druhé, v Nemocnici Hořovice, navštěvujeme už čtvrtým rokem.

O práci Zdravotních klaunů v hořovické nemocnici dokonce v loňském roce vznikl film Mocný zvuk. Ten ukazuje jejich umělecký přístup a významný vliv, zejména muzikoterapie, na dlouhodobě nemocné děti. Dokument jsme představili na několika českých filmových festivalech a otevřel nám možnosti hlubší spolupráce v dětské paliativní péči.

A nezapomínáme ani na poli publikační činnosti. Pravidla rošťárny je podtitul naší nové knihy určené zdravotníkům a studentům lékařských fakult. Dělíme se v ní o své mnohaleté zkušenosti s používáním humoru ve zdravotnictví.

Vážení přátelé, jak vidíte, vaše pravidelná podpora nám umožňuje přinášet do oblasti zdravotní péče pravidelně radost i inovativní přístupy.

Děkujeme vám, že stojíte po našem boku, a věříme, že i nadále budete.

Srdečně

Zdravotní klaun získal značku kvality a důvěryhodnosti

Ocenění Superbrands je každoročně udělováno značkám s vynikající pověstí – zákazníci si s nimi spojují významné hodnoty a mají k nim osobní vztah. Udělení titulu Superbrands předchází vícekolové výběrové řízení a jednotlivé značky se do programu Superbrands samy přihlásit nemohou. Jsou vybírány odbornou porotou. V České republice bylo letos ocenění udělováno již po jedenácté. A my jsme opravdu moc potěšeni, že porota vybrala právě nás, a moc si toho vážíme a ceníme!

Kateřina Slámová Kubešová

Kateřina Slámová Kubešová, ředitelka

P.S.: Na aktivitách jsme v loňském roce přidali, ale tištěnou zprávu máme o čtyři stránky kratší – a to je spousta ušetřeného papíru!

Víte, jak spolehlivě poznáte Zdravotní klauny?

Uvidíte postavy v barevných kostýmech úhledně zabalených do bílého lékařského pláště. Ten je znamením, že Zdravotní klauni nejsou pouhá návštěva zvenčí, ale že do nemocnice patří.

Ucítíte změnu atmosféry – kde vládly strach a obavy, ozývá se smích. Zdravotní klauni nejsou jen chvilkovým pobavením, nýbrž úplně proměňují nemocniční atmosféru. Od základu mění to, jak se malí pacienti cítí.

Uslyšíte hudbu
– břesknu, veselou, zadumánu, romantickou. Uslyšíte hudební nástroje, které se budou lišit podle toho, kde se s klauny potkáte. Jiné se používají při dětských klauniádách, jiné u těžce nemocných pacientů. Některé programy, například Kutálka, jsou na hudbě zcela postavené, u dalších je neodmyslitelným doplňkem.

Třešničkou na dortu klaunského kostýmu je **ČERVENÝ NOS**. Nejmenší maska na světě. Jeho nasazením se rázem změní úplně všechno.

Sledujte červenou hudební linku vinoucí se celou touto závěrečnou zprávou. Budete překvapeni, jak důležitou roli zastávají v klaunské práci hudba a hudební nástroje.

3 896 návštěv dětí
v 66 nemocnicích po
celé České republice

Klauniády pro děti

Zdravotní klauniády jsou základním a největším klaunským programem pro nemocné děti. Konají se v 66 nemocnicích po celé naší zemi. Zdravotní klauni během roku navštíví u nemocničních lůžek tisíce dětí. Některé jednou, jiné opakovaně, pro jiné se stanou věrnými průvodci na cestě k uzdravení. Klaunskou pomoc oceňují i rodiče nemocných dětí.

A co to vlastně je, ta klauniáda? Je to krátké improvizované interakční představení u nemocničního lůžka, šité každému malému pacientovi zvlášť na míru. Klaunská dvojice přijde do nemocnice v předem domluvený čas, od personálu dostane základní informace a pak vstupuje do jednotlivých pokojů a vnáší do nich radost, uvolnění a čerstvé povětrí.

„Vánoce jsem trávil v nemocnici v Motole – já na gynekologii a narozený syn na kardiologii. Starší dcera s mužem mě přišli navštívit. Klauny jsme potkali na chodbě, a i když dcera nebyla pacient, skvěle ji rozesmáli. To, že jsem ji v naší náročné situaci viděla se smát, mě dojalo až k slzám. Takže za mě úžasné a moc si takových projektů vážím.“

maminka Jana

„Děkuji všem Zdravotním klaunům, že jsou. Pracuji ve zdravotnictví a radost a úlevu, kterou přinášejí, vídám na vlastní oči. Jen víc takových dobrých duší.“

MUDr. Dagmar Veselá, primářka, hematologicko-transfuzní oddělení, Svitavská nemocnice

NOS! (Na Operační Sál!)

Jenom největší hrdinové nemají strach, když je čeká plánovaný operační zákrok. A když čeká operace jejich dítě, bojí se i hrdinové. Ranní příchod do nemocnice, hlad a čekání táhnoucí se někdy celým dopolednem, se může změnit v traumatizující zážitek. Když je u toho Zdravotní klaun, je to úplně jiné. Přejde hned ráno, děti na oddělení přivítá a pak s nimi stráví celé dopoledne. A tak se z nemocničních lůžek ozývá smích a strach se pomalu rozplývá, až zmizí úplně. Takže když přijde chvíle odjezdu na operační sál, dítě na něj doprovází kromě zdravotníků i klaun a pořád je legrace. Také rodiče se uklidní, když vidí, že jejich dítě je spokojené a veselé.

362 doprovodů
na operační sál
v 7 nemocnicích

143
individuálních
návštěv vážně
nemocných dětí
v nemocnici

„Syn šel na operaci do motolské nemocnice. Oba jsme se báli, ale ve chvíli, kdy nás ve dveřích přivítal Zdravotní klaun, z nás nervozita spadla. Se svými legráckami pak Vildu provedl celým dopolednem a nakonec ho doprovodil až na operační sál. Když Vilda řekl: „To jsem nevěděl, že to v nemocnici může být takhle fajn!“, věděla jsem, že vás budu pořád podporovat.“

maminka Eva

Dítě

Tento program je určený dětem, které z důvodu svého onemocnění opakovaně tráví v nemocnici dlouhou dobu. Ve FN v Motole se jedná o oddělení dětské dialýzy – děti zde několikrát týdně podstupují proceduru trvající několik hodin. Což není nic jednoduchého pro dospělého člověka, natož pro dítě! Zdravotní klauni, kteří se zde střídají, jsou pouze čtyři, a tak se s dětmi velmi dobře znají. Jejich návštěvy jsou pro děti vítaným rozptýlením a v řadě případů setkáním s někým, koho mají opravdu rády.

„Maruška se v naší nemocnici léčí s onemocněním ledvin, které jí špatně fungují. Proto je u nás hodně často. Na Zdravotní klauny se vždycky těší – pokaždé ji dokážou rozesmát. A nejvíc se těší na Bedřicha Vitamína a sestru Patálii. Ty má ze všech nejraději.“

**Darina Kozlík Skaličková, zdravotní sestra,
FN Motol**

NOVINKA!

Rehabilitace

Na oddělení Dětské rehabilitace ve FN v Motole v Praze leží děti s poruchou motorických funkcí po úrazech nebo léčbě vážných onemocnění. Dlouhé týdny zde procvičují postižené části těla, což bývá hodně nepříjemné. Když za nimi přijdou Zdravotní klauni, obrátí malí pacienti pozornost k nim a přestanou vnímat bolest.

Jak klauniáda vypadá? Klauni dostanou od zdravotního personálu instrukce, na co se mají zaměřit, a to pak s dětmi individuálně zábavnou formou procvičují. Využívají k tomu cirkusové prvky, například žonglování, cvičení se stuhami nebo točení talířů. Mění tak rehabilitaci na místo plné smíchu a nenásilně motivují malé pacienty právě k takovému pohybu, jaký potřebují.

49 návštěv
na oddělení
Dětské
rehabilitace

„Fyzioterapeuti připraví pro klauny zadání a oni dětem formou hry pomáhají přijmout daný pohyb jako běžný. Klauni jsou důležití i pro rodiče – ti se mnohdy vůbec poprvé usmějí. Bojí se o své děti, a když klaun vykouzlí dítěti na tváři úsměv, tak z nich ten tlak a vyčerpání spadnou. Nikdy by mě nenapadlo, jak moc důležití klauni jsou. Díky, velké díky.“

Eva Fröhlich, staniční sestra, dětské oddělení,
Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství
2. LF UK a FN Motol

61 návštěv
na oddělení
Následné
intenzivní péče

Klauniády na oddělení Následné intenzivní péče

Oddělení Následné intenzivní péče (NIP) pro děti je náročné pracoviště. Dlouhodobě zde leží velmi vážně nemocné děti. Jsou napojené na přístroje a zdravotní stav jim brání reagovat na některé vnější podněty. Jejich jediným životním prostorem je pro ně nemocniční lůžko, kde tráví prakticky celý svůj život. Zdravotní klauni u nich používají jako základní komunikační prostředek hudbu, která je dokáže přenést do prostředí, jaké v realu nikdy nepoznají. Klauni i ošetřující personál jsou přesvědčeni, že systematická práce s nimi je nesmírně důležitá. Tato pracoviště jsou v České republice pouze dvě a obě dvě Zdravotní klauni navštěvují. NIP v Nemocnici Hořovice od roku 2019 a NIP ve Vojenské nemocnici Olomouc od roku 2023.

„O práci Zdravotních klaunů jsem nějaké povědomí měla, ale efekt jejich návštěv u nás na oddělení NIP mnohonásobně předčil veškerá má očekávání. Tóny a hudba klaunů prosvítí celý pokoj a ta atmosféra se pak přenáší dále. Fungují jako motor i pro nás, pro personál. Vidět děti, u kterých jsme už nepředpokládali zlepšení stavu, jak najednou na muzikoterapii reagují, je pohlazení na duši.“

Barbora Čapková,
fyzioterapeutka, NIP, Vojenská
nemocnice Olomouc

Klaunská pohotovost

Asi nikdo nechce trávit se svým dítětem večer na pohotovosti. V přeplněné čekárně, kde vládne stres a nervozita. Vzít si pořadové číslo a čekat – někdy celé hodiny. Někde je to ale jinak. A to tam, kam přichází Zdravotní klaun a proměňuje tíživou nemocniční atmosféru. Klaun, v tomto případě třeba Julča Fáčová, chodí od jednoho dítěte k druhému a v čekárně se začne ozývat nesmělý smích. Dětský i rodičovský. Děti – a někdy i rodiče – se zapojují do hry. Julča cvičí a naproti sedící tatínek se k ní přidává. Julča provádí u dětí oční vyšetření, zda vidí či nevidí červený nos na jejím prstě. Když jsou v nejlepším, na displeji vyskočí číslo – a malý

pacient, místo aby se mu ulevilo, že dlouhé čekání konečně skončilo, spontánně vyhrkne: „Ach jo, už jsem na řadě...“

Tyto klauniády probíhají každý pátek ve FN Motol a dvakrát týdně na dětské pohotovosti ve FN Brno.

102 návštěv
na dětské
pohotovosti
a 300 návštěv na
specializovaných
ambulancích

Ambulance

Podobná situace jako na pohotovosti bývá i na specializovaných ambulancích. I zde čekají pacienti se svými rodiči často velmi dlouhou dobu, i zde vládne obava a napětí. Kamarádi s červenýmnosem je dokážou během chvíle odehnat.

„Včera jsem se potkala se Zdravotními klauny v českobudějovické nemocnici na chodbě oční ambulance. Jsem už velká, ale myslím, že i my dospělí se rádi zasmějeme fórum klaunů, kteří zmírňují strach a obavy dětem, trávícím čas na odděleních nebo v čekárně.“

Adéla F.

„Nikdy bych nevěřila, že budu na páteční večerní návštěvu dětské pohotovosti v Motole, s uplakaným dítětem s rozbitou hlavou, vzpomínat v dobrém.

Nemocniční hala byla plná, ale překvapivě tam nepanovala špatná nálada – o to se postaral naprosto úžasný Zdravotní klaun, který do veselé komunikace zapojil postupně celou čekárnu včetně rodičů. Pozornost dětí si získával zcela samozřejmě, vděk rodičů též. Překvapila mě i vysoká úroveň jeho hereckých schopností – i z pohledu dospělého náročného divadelního diváka bylo jeho představení perfektní. Chci poděkovat nejen „našemu“ klaunovi, ale i celému týmu Zdravotního klauna za to, že prostředí, kde přirozeně panuje stres a strach, dokážou zahřát legrací a optimismem. A věřím, že pohodu dodávají i zdravotníkům.“

maminka Olga

7 týdenních
programů
v nemocnicích
a léčebnách

Cirkus Paciento

Cirkus Paciento je týdenní program pro dlouhodobě nemocné děti v nemocnicích a léčebnách. Ohromně důležitý je pro hospitalizované, psychicky nemocné děti, které trpí různými problémy, úzkostmi a často také mnohem větším smutkem než děti na jiných odděleních. Cirkus Paciento jim pomáhá se od něho úplně odpoutat.

Zdravotní klauni přijíždějí za dětmi každý den po dobu jednoho týdne. Nacvičují s nimi různé zajímavé kousky, triky a čísla, která poslední den předvedou při velkolepém představení. První den bývají děti dost uzavřené a říkají si: „To víš, že jo, v pátek tak budu něco předvádět, to ani omylem!“ Druhý den pozvolna pochopí, že jim je s klauny dobře. Třetí den – klauni tomu říkají „magická středa“ – začnou být skutečně šťastné. A v pátek většinou vystupují úplně všechny a mají z toho neskutečnou radost.

Podle typu zařízení se Cirkus Paciento koná buď uvnitř nebo ve velkém šapitó. V dětech vzbuzuje radost a zájem o život a ty jsou pro uzdravení stěžejní!

„Pacienty v Dětské psychiatrické nemocnici Opařany opět navštívili Zdravotní klauni se svým zvláštním druhem léčivé medicíny – týdenním sociálně a aktivizačním programem Cirkus Paciento. Po čtyři dny s pacienty pilně nacvičovali dovednosti z oblasti cirkusového světa. Děti se pod vedením zkušených klaunů brzy osmělily a vše, co se během týdne naučily, s hrostí předvedly na závěrečném vystoupení. Představení se jako diváci zúčastnili i další pacienti spolu s personálem, a bylo to obdivuhodné. Děkujeme za krásný týden.“

PhDr. Martina Kratochvílová, náměstkyně pro ošetrovatelskou péči, DPN Opařany

„Ráda bych poděkovala Zdravotním klaunům za krásný týden, kdy nás v Hamzově léčebně navštívili s Cirkusem Paciento. S dcerou jsme to krásně přijeli, zábavu, plně nasazení Zdravotních klaunů zažily poprvé.“

Dcera Lenka je po operaci nádoru mozku, je plachá, citlivá a její nálady se často mění. Když měla jít první den do cirkusu, plakala a křičela, že nikam nepůjde. Klaunům ale stačilo několik desítek sekund, aby si Leničku naprosto získali. Pak už odmítala chodit i k jídlu, aby nepropásla ani chvíli s klauny.“

maminka Vladislava

15
představení
pro děti
s kombinovaným
postižením

Kutálka

Kutálka je jedinečné představení pro děti s kombinovaným postižením. Pokud by se měla vyjádřit jedním slovem, bylo by to nejspíše slovo KLÍČ. Za zvuků hudby přicházejí tři potulní klaunští muzikanti s touhou vytvořit z přítomných dětí kapelu. Společně hledají správné klíče k tajemné bedně, a když ji otevřou, najdou v ní kruhy s klíči – hudebními nástroji, na které umí hrát každý!

Začíná veselá párty – kdo může, tančí, kdo nemůže, alespoň se směje a cinká klíči. Kdo nemůže ani to, jen se tiše (nebo i hlasitě) raduje. Někdy děti, které jinak odmítají jakýkoliv fyzický kontakt, skočí klaunům kolem krku a začnou je objímat. Kutálka je klíč – klíč, který otevírá dětská srdce.

A navíc se jeden z kutálkovských klaunů jmenuje Ondra Klíč.

„Z programu Kutálka jsem byla naprosto nadšená. Ovšem jaký zážitek z tohoto vystoupení měl můj malý syn, je úplně neuvěřitelné. Byl naprosto nadšený z toho, že se mohl do vystoupení zapojit a mít přímý kontakt se Zdravotními klauny. Každý den se díváme na videa, která jsem při vystoupení pořídila. Ještě jednou mockrát děkujeme za úžasný zážitek.“

maminka Gabriela

12 návštěv dětí
v domácí péči

Přezůvky máme!

Málokdo žije v takové izolaci jako rodiny s nemocnými dětmi. Nemohou chodit mezi lidi a většinou k nim ani nechodí návštěvy, aby nemocné dítě neohrozily. Situací bývají ovlivněni i zdraví sourozenci, kteří také nikam nechodí, aby „něco nepřivleklí“. Rodina se tak točí v začarovaném kruhu, z něhož není cesty ven.

Zdravotní klauni se svým programem Přezůvky máme! přicházejí nemocné dítě a jeho rodinu navštívit až domů a přinášejí jim povzbuzení, radost a závan svěžího vzduchu.

„Ani blízké okolí rodin často nemusí vědět, jak se má ke členům rodiny chovat či s nimi komunikovat, někdy se tak mohou kontaktu i vyhýbat. Často ale právě konverzace o obyčejných věcech může být něco, co rodič chronicky nemocného dítěte ocení – může se tak alespoň na chvíli cítit normálně.“

Zdraví sourozenci mohou trpět odloučením od rodiče, který musí trávit čas s nemocným dítětem v nemocnici nebo pro náročnou péči o nemocné dítě nemusí mít dostatek energie na jiné aktivity. “

Mgr. Zuzana Kocábová, Ph.D., primářka
Oddělení klinické psychologie FN Motol

377 návštěv
v 11 domovech pro
seniory
a 12 návštěv
v hospici

Klauniády pro dříve narozené

Stáří čeká na každého, nikdo z nás se mu nevyhne. Všichni by ho chtěli prožít ve zdraví a s dostatkem sil. Doma, ideálně v kruhu svých blízkých. Ne každý má ale takové štěstí. Někdy přijde nemoc a rodina se o svého seniora nemůže postarat ani při nejlepší vůli. Někdy je člověk na stará kolena na světě úplně sám. A závěr života je nucen prožít v některém zařízení pro seniory.

I když jsou tato zařízení často pěkná a personál je milý a přívětivý, dny bývají jednotvárné, osamělé, smutné. Klaunská návštěva tak může působit jako náhlý východ slunce na rovníku, závan vůně, blahodárný déšť po dlouhém období sucha.

U seniorů se Zdravotní klauni chovají jinak než u dětských pacientů. Svými kostýmy, jmény, vystupováním se snaží navodit vzpomínky na to krásné, co lidé zažili – na písně jejich mládí, na první lásky,

svatby, cestování. Klaunské návštěvy jsou tedy různé – někdy dojemné, jindy veselé či rozjímavé. Někde zní z pokojů hlasitý zpěv nebo tiché pobrukování, někde se dokonce tančí. A když klauni odejdou, v srdcích po nich zůstane tichá radost.

„Zdravotní klauni docházejí za našimi pacienty a klienty denního stacionáře již několik let. Nedá se slovy vyjádřit, jak moc jsme za tuto spolupráci a přátelství vděční. Každá návštěva klaunů přinese do Domova tolik radosti a smíchu i v těžkých chvílích, rozzáří oči nemocným seniorům a často i personálu. Děkujeme za vaši záslužnou činnost a přejeme vám hodně pozitivní energie, kterou pak tak krásně předáváte dál.“

**Ing. Karolína Kamenická, Fundraising, PR a kultura,
Domov sv. Karla Boromejského, Praha – Řepy**

Virtuální klauniády pro seniory

46
virtuálních
klauniád pro
seniory

Rádio Klaun

Zdravotní klauni připravili a natočili speciální pořady nazvané souhrnně Rádio Klaun. Naším spolupracujícím zařízením jsme autorské pořady poslali nahrané na přenosných reproduktorech. Personál je může kdykoliv pustit těm klientům, kteří mají zájem v duchu nasednout a vyplout na vlnách Rádía Klaun.

Nahrávky si ale může pustit každý na Spotify nebo Apple Podcasts, kam jsou průběžně přidávány i nové díly. Vše o Rádiu najdete na www.zdravotniklaun.cz/radio-klaun.

Virtuální klauniádu si mohou užívat každý týden senioři v Zábřehu na Moravě a v Pardubicích. Zdravotní klaun se připojí přes Skype a ošetřující personál chodí s tabletem od lůžka k lůžku a každý, kdo má chuť, může s klaunem prožít veselou chvíli.

„Když jsme se v roce 2021 poprvé spojili se Zdravotním klaunem online, ani jsme netušili, co všechno to pro nás bude znamenat – naši uživatelé se od té doby každý pátek těší na setkání s nimi. Mark Twain řekl: „Lidstvo má jen jedinou opravdu účinnou zbraň – je jí smích.“ A to u Zdravotních klaunů platí stonásobně! My našim uživatelům poskytujeme zdravotní a ošetřovatelskou péči a oni k tomu přidávají smích. Dávají tak velký kus svého srdíčka a věnují čas, energii a lásku i dalším lidem. Pokud by se nás někdo zeptal, zda klauniády dávají smysl a lidem něco přinášejí, tak naše odpověď je veliké ANO! Vždyť úsměv nic nestojí, člověka potěší a v srdci zůstane napořád. A co více můžeme chtít. Děkujeme, vážíme si vás a těšíme se na další setkání plná smíchu a radosti.“

Bc. Petra Foltová, vrchní sestra, a **Eva Vepřková**,
aktivizační pracovnice, Interna Zábřeh

Zdravotní klauni a paliativní péče

Paliativní léčbou rozumíme komplexní péči o pacienta s život ohrožujícím onemocněním – zmírňování příznaků i psychologickou podporu nemocného a jeho rodiny. Není pravda, že život s těžkým onemocněním a smích nejdou dohromady. Smích je kořením života za všech okolností. Zdravotní klauni to dobře vědí a dokážou potěšit každého, ať je jeho situace sebetěžší!

Speciálně školený tým klaunů spojil zkušenosti z nemocnice s odborným vzděláváním v oboru paliativní péče. Spolupracujeme s dětským paliativním týmem FN Motol, centrem Provázení FN Brno, mobilním hospicem Strom života či mobilním hospicem Ondrášek. Partnerství prohlubujeme také s Nadací rodiny Vlčkových či Domovem pro Julii. Na sklonku roku 2023 jsme se aktivně zúčastnili i VI. Konference dětské paliativní péče v Litomyšli.

„Jednou z nejdůležitějších potřeb dětí je být šťastný, mít možnost si hrát a smát se. Snažíme se, aby život těžce nemocného dítěte byl do poslední chvíle co možná nejradostnější. Zdravotní klauni jsou v této oblasti nenahraditelní. Dokážou odvést pozornost malých pacientů od bolesti, náročných procedur, nudy i strachu. Umějí vykouzlit úsměv nejen na tváři dítěte, ale i jeho rodičů, pro něž jsou tyto okamžiky v závěru života jejich dítěte tím nejcennějším.“

PhDr. Gražina Kokešová Kleinová, psycholožka
Týmu podpůrné a paliativní péče FN Motol

V paliativní péči slouží hudba klaunům jako specifický způsob komunikace s pacienty.

Barevná linka propojující stránky této zprávy ukazuje, že hudba hraje v klaunské práci stěžejní roli.

Klaunská práce slovem i obrazem

V roce 2023 jsme vydali dvě tištěné publikace a natočili unikátní dokument i seriál zachycující práci Zdravotních klaunů.

Vydali jsme

Humor ve zdravotnictví aneb pravidla rošťárny

Humor ve
zdravotnictví
aneb
pravidla
rošťárny

Anglický originál When Guillaume Smiles napsala pětice autorů (Zdravotních klaunů) z pěti různých zemí. Do češtiny knihu přeložili Hana Strnadová a Lukáš Houdek a vydali jsme ji pod názvem Humor ve zdravotnictví aneb pravidla rošťárny.

„Na 130 stránkách vám přinášíme svůj osobitý pohled a cenné zkušenosti z praxe stejně jako i praktická doporučení, která se,

troufáme si říct, můžou hodit všem smělym současným i budoucím zdravotníkům. V jednotlivých kapitolách vám ukážeme, jak humor dokáže změnit stres a úzkost u pacienta v radost a smích. Řekneme si, jakým způsobem komunikace a hravost pozitivně ovlivňují proces léčby a jakou roli hraje nejen u dětských a geriatrických pacientů, ale také například v případech paliativní péče,“ říká spoluautor knihy Lukáš Houdek.

Smích bereme vážně

Sborník obsahuje sedm autorských článků Zdravotních klaunů Lukáše Houdka a Petra Jarčevského původně určených pro časopis Medical Tribune. Autoři v něm zasvěceně vyprávějí o práci, poselství a dalších aspektech Zdravotního klauna a má sloužit primárně studentům lékařských fakult a zdravotnickému personálu.

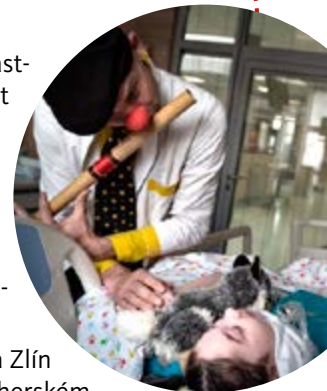
www.zdravotniklaun.cz/pro-odbornou-verejnost

Natočili jsme

Mocný zvuk

Na NIP v hořovické nemocnici jsme vlastními silami natočili ojedinělý dokument o práci Zdravotních klaunů v takto náročném prostředí a nazvali ho Mocný zvuk. Přibližuje způsob, jakým klauni s dětskými pacienty komunikují s využitím prvků muzikoterapie. Hlavně ale zachycuje často překvapivé a povzbudivé reakce dětí s různými hendikepy.

Dokument byl v roce 2023 promítán na Zlín Film Festivalu, Letní Filmové Škole v Uherském Hradišti, na Ji.hlava Festu, lékařům ve FN v Motole, na paliativní konferenci v Litomyšli a dalších místech. V roce 2024 dokument zveřejníme na našich webových stránkách a sociálních sítích.

Sundej nos!

Kolem profese Zdravotních klaunů mnohdy panuje spousta otázek. Rozhodli jsme se ji přiblížit prostřednictvím nového seriálu s herečkou a bývalou Zdravotní klaunkou Petrou Bučkovou, která ve svém pořadu Sundej nos! poodhaluje zákulisí Zdravotního klauna, klaunství jako oboru i zajímavosti, které jen tak někdo neví. Přizvala si k tomu klauny, ředitele i garanty jednotlivých programů.

Podívejte se na všechny díly na našem YouTube kanále a webových stránkách.

www.zdravotniklaun.cz/sundej-nos

Profesionalita a rozvoj Zdravotních klaunů

Pokračujeme v pravidelných povinných dílnách pro Zdravotní klauny, které byly letos opět doplněny o tréninky tzv. slapsticku či fyzického gagu. V průběhu roku také probíhalo vzdělávání nového muzikoterapeutického týmu pro NIP Vojenské nemocnice v Olomouci.

Všichni naši kolegové opět absolvovali pravidelné výroční národní setkání spojené s teoretickými přednáškami. I nadále probíhala online školení. Mezi našimi odbornými lektory se objevily nové tváře, například MUDr. Julia Miklošová z motolského urgentního příjmu nebo renomovaná socioložka Tereza Stöckelová věnující se mimo jiné sociologii medicíny.

První kolegyně získala certifikát mezinárodní Akademie RNI (Red Noses International), specializovaného studia navazujícího na povinnou mezinárodní certifikaci. Také další kolegové neustále prohlubují

své konkrétní odborné dovednosti.

Na mezinárodní zdravotně-klaunské Akademii se v různých oborech podílíme také pedagogicky.

V jakých tématech se naši klauni vzdělávali:

Dětské choroby a jejich základní klasifikace

MUDr. Julie Trpělková

Nejčastější psychické poruchy z pohledu klinické psycholožky

Mgr. Zuzana Kocábová, Ph.D.

Nemocniční zákroky

MUDr. Júlia Miklošová,

Úvod do sociologie medicíny
doc. Mgr. Tereza Stöckelová, Ph.D.

Vztah komedie a tragédie v řeckém divadle

Alessandra Filannino Indelicato

Konference a odborné semináře

I v roce 2023 jsme se intenzivně angažovali ve vzdělávání budoucích profesionálních zdravotníků. Naši odborní lektoři se v rámci projektu Humor ve zdravotnictví věnují nejen studentkám a studentům středních a vyšších odborných zdravotnických škol, ale také studentům lékařských fakult (konkrétně 2. a 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Lékařské fakulty v Plzni). Několikrát jsme také spojili přednášku či diskusi s projekcí dokumentárního filmu Mocný zvuk o působení Zdravotních klaunů na oddělení NIP Nemocnice Hořovice.

S praktickým seminářem jsme se zúčastnili mimo jiné 29. mezinárodní konference nemocnic a zdravotnických zařízení podporujících zdraví ve Vídni. Přítomni jsme byli také na VI. Konferenci dětské paliativní péče konané v Litomyšli. Kromě stánku a projekce Mocného

„Jsem velmi rád, že Zdravotní klauni dostali v posledních letech prostor ve výuce studentů medicíny. Domnívám se, že bychom se my zdravotníci měli od Zdravotních klaunů učit, jak s pacienty ještě lépe pracovat rozvíjením hravosti a humoru. Věřím, že se nám pak děti budou rychleji uzdravovat.“

Doc. MUDr. Jakub Zieg, Ph.D., Pediatrická klinika
2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a FN Motol

zvuku jsme v plénu nabídli představení našich programů pro děti s život ohrožujícími onemocněními a navázali jsme mnoho užitečných odborných kontaktů.

A co se dozvíte na kurzu Humor ve zdravotnictví? Například to, že Zdravotní klauni představují specifický způsob komunikace s malými pacienty, který v nemocnici obvykle chybí. Každý je tam totiž velice zaneprázdněný a na podobné věci nemá čas. Když vstoupí na scénu Zdravotní klauni, vstupuje s nimi i cosi originálního. Přicházejí však v bílých pláštích jako ti, kdo jsou součástí nemocnice. Mají tak šanci změnit to, jak se pacienti cítí. Klaunské motto zní: „Když nemáš žádnou moc, právě tehdy jí máš nejvíc.“

Spolupráce s nemocnicemi

Prohlubování spolupráce

Díky vzájemné důvěře a dlouhodobé spolupráci se Zdravotní klauni stále více stávají součástí léčebného procesu. Zavedli jsme pravidelné konzultace k našemu působení na oddělení Dětské rehabilitace FN v Motole i v Nemocnici Hořovice. Nastavili jsme systém vzájemné spolupráce odborného personálu a Zdravotních klaunů tak, aby z něj měli pacienti co největší užitek.

Nové nemocnice

Po více než 10 letech jsme zvětšili počet našich partnerských nemocnic. Kromě vysoce odborného pracoviště oddělení Následné intenzivní péče Vojenské nemocnice v Olomouci rozšiřujeme naši pravidelnou spolupráci na dětských odděleních v nemocnici v Hořovicích, ve Znojmě a v Novém Jičíně. Věříme, že radost uděláme nejen dětským pacientům a jejich rodičům, ale také nemocničnímu personálu.

NOVINKA!

Dny hygieny rukou

Naším partnerským zařízením stojíme po boku i v jejich snažení v šíření osvěty. Hygiena rukou je základem zdravé populace, a proto jsme se v letošním roce již po několikáté zúčastnili akcí na toto téma určených veřejnosti a pořádaných nemocnicemi. Dny hygieny rukou proběhly ve FN Brno, FN v Motole, v nemocnici v Opavě a v nemocnici v Ústí nad Labem.

„Přijměte mé poděkování za skvělou spolupráci Zdravotních klaunů při podpoře Dne hygieny rukou ve FN Brno. Umění lidí potěšit, vykouzlit úsměv a pozitivně je naladit jde klaunům báječně. Jejich podporu jsme si užili, bavili nás a akci příjemně odlehčili.“

PhDr. Mgr. Silvie Hodová, vedoucí Oddělení kontroly infekcí a nemocniční hygieny, FN Brno

Červená oáza

Emergency Smile

Mezinárodní spolupráce

Nadále spolupracujeme s našimi partnerskými zdravotně-klaunskými organizacemi v oblasti umění, vedení projektů či fundraisingu. Náš umělecký ředitel Petr Jarčevský je i v zahraničí vyhledávaným lektorem klaunských dílen, a naopak naši klauni mohou těžit z praktických i pedagogických zkušeností našich zdravotně-klaunských partnerů.

V letošním roce proběhl pilotní projekt mezinárodní Akademie RNI, na jejímž obsahu jsme se aktivně podíleli, a která nyní vstupuje do svého oficiálního prvního ročníku. Hlavními předměty jsou Humor ve zdravotnictví (teoretická a praktická výuka orientovaná na zdravotnický personál a studenty lékařských fakult) a slapstick – fyzické klaunování.

Praktický seminář na téma Humor jako nástroj komunikace jsme představili na 29. Mezinárodní konferenci nemocnic a zdravotnických zařízení ve Vídni a přednášku na stejné téma jsme prezentovali pro mezinárodní kancelář RNI.

Úspěšně pokračuje také naše spolupráce s Evropskou federací zdravotně-klaunských organizací (EFHCO), kde byli naši zástupci nominováni do pracovních skupin zaměřených na umělecká i další témata.

Červená oáza, český projekt podpořený v loňském roce Inovačním fondem RNI, dělal radost nejen českému zdravotnickému personálu, ale potěšil díky úzké mezinárodní spolupráci i zdravotníky v několika našich partnerských zemích.

Emergency Smile

Řecko, Itálie a Mosambik byly destinace našich tří klaunů, kteří se účastní programu Emergency Smile. Tento program pomáhá dětem, přinuceným opustit své domovy, lépe překonat svou těžkou životní situaci. Mezinárodní skupina složená ze speciálně vyškolených umělců přináší humor stovkám dětí a zároveň pořádá kurzy pro místní personál, kterému předává své know-how.

Akce pro veřejnost

Zdravotní klaun patří především do nemocnic. Občas se ale zúčastníme veřejných akcí spojených s naší prací, například na paliativní rovině. Nebo využijeme příležitosti představit široké veřejnosti to, co pro nemocné děti děláme.

Cibulka Open

Je to rodinný festival, který pořádá Nadace rodiny Vlčkových (NRV). Koná se na zchátralé usedlosti Cibulka, ze které rekonstrukcí vznikne v roce 2026 Centrum dětské komplexní péče s paliativním přístupem. Paliativní péče je pro Zdravotní klauny velké téma a s NRV plánují budoucí spolupráci. Festivalu Cibulka Open se zástupci Zdravotního klauna zúčastnili v roli moderátorů a také tam celý den představovali svou práci v klaunské ambulanci.

Letní Letná

Festival nového cirkusu má s klaunstvím hodně společného. Mnoho Zdravotních klaunů zde předvede svá autorská představení a my si s sebou přivezeme stan s ambulancí, kam mohou přijít děti se svými rodiči, aby se nechali klaunsky „vyšetřit“ a „ošetřit“. Není třeba zdůrazňovat, že při tom bývá hodně veselo. Účastníme se ho pravidelně už od roku 2016.

Zlín Film Festival

Společnost Škoda Auto nás již tradičně pozvala k účasti na akci Den se Škoda Auto během Zlínského filmového festivalu, kde nám propůjčila další elektromobil. Jeho design vytvořil osmiletý František, který vyhrál kreativní soutěž, jíž se zúčastnilo neuvěřitelných 300 návrhů potisku auta pro Zdravotního klauna. Škoda Auto tak už podruhé proměnila dětskou fantazii v realitu. Akce se zúčastnili tři Zdravotní klauni se svou klaunskou ambulancí. V rámci festivalu jsme promítli dokument Mocný zvuk.

Netradiční podpora

Děkujeme všem, kdo v průběhu roku 2023 vymysleli nějaký originální způsob, jak podpořit práci Zdravotních klaunů pro nemocné děti a další potřebné. Jakékoliv iniciativy si velice vážíme – ať jsou to různé turnaje, narozeniny, pečení, kalendáře, knihy, výstavy, nebo podporu organizují jednotlivci, školy, sportovní kluby, firmy – za vše děkujeme, ze všeho máme radost.

Jan Kempa a jeho projekt Makám srdcem

Honza Kempa vyhlásil na jaře roku 2023 sbírku pro Zdravotního klauna. Všem vzkázal: „Každý kilometr i peněžní dar se počítá. Když každý z nás denně udělá jeden dobrý skutek dle svých možností, bude na světě lépe. A o tom je projekt MAKÁM SRDCEM.“

Lidé, ochotní pomáhat pohybem, si počítali naběhané kilometry, a ty pak partneři Sportisimo a BPD partners proměnili na peníze. Kdo nechtěl sportovat, mohl přispět finančně na portálu Darujme.cz.

Honza celý projekt zakončil Ultra kvadriatlonem, kdy uplaval 6,6 km, 50 km ujel na kolečkových běžkách, 470 km ujel na kole a 50 km uběhl. Honzo, děkujeme!

Dobroběžec Fanda Havlík

Fanda Havlík je nadšený dobroběžec. Od roku 2015 běhá v rámci RunCzech v barvách Zdravotního klauna a naši organizaci podporuje na mnoha frontách.

V roce 2020 mu onemocněl syn a s klauny se začali setkávat v rámci virtuálních klauniád. Fanda říká: „Dva úžasní klauni se nemocné dítě snaží skrze obrazovku rozptýlit v jeho nemilé situaci. Právě tehdy pochopíte, v čem opravdu spočívá klaunská profese. V léčbě naší duše. Nejen duše dětských pacientů, ale jejich vyčerpaných a zoufalých rodičů, kteří procházejí nejtěžší životní zkouškou.“

Chlapeček se uzdravil a Fanda se vrátil ke svému snu uběhnout slavný TCS New York City Marathon a zároveň vyhlásit sbírku na aktivity Zdravotního klauna. To se podařilo a my děkujeme za další netradiční formu podpory. Fando, gratulujeme!

Makám srdcem přineslo smích v hodnotě 235 510 Kč!

Výzva Fandy Havlíka přinesla smích v hodnotě 60 000 Kč!

Programy Zdravotních klaunů v roce 2023

PRAVIDELNÉ KLAUNÍADY PRO DĚTI

Jihočeský kraj Počet návštěv

Nemocnice České Budějovice	126
Nemocnice Tábor	24
Dětská psychiatrická nemocnice Opařany	12

Jihomoravský kraj Počet návštěv

FN Brno, Černopolní	363
FN Brno-Bohunice	26
Nemocnice Břeclav	52
Nemocnice Kyjov	26
Nemocnice TGM Hodonín	26
Nemocnice Znojmo	2

Karlovarský kraj Počet návštěv

Karlovarská krajská nemocnice	24
Nemocnice Sokolov	12
Nemocnice v Chebu	12

Královéhradecký kraj Počet návštěv

FN Hradec Králové	105
Dětský denní rehabilitační stacionář Hradec Králové	12
Oblastní nemocnice Trutnov	12
Oblastní nemocnice Náchod	50
Oblastní nemocnice Jičín	24

Liberecký kraj Počet návštěv

Nemocnice s poliklinikou Česká Lípa	52
Krajská nemocnice Liberec	104
Jedličkův ústav Liberec	52
Nemocnice Jablonec nad Nisou	51

Moravskoslezský kraj Počet návštěv

FN Ostrava-Poruba	208
-------------------	-----

Městská nemocnice Ostrava-Fifejdy	26
Vítkovická nemocnice	52
Nemocnice ve Frýdku-Místku	50
Slezská nemocnice v Opavě	52
Nemocnice s poliklinikou Karviná-Ráj	52
Nemocnice Třinec	26
Nemocnice s poliklinikou Havířov	52
Nemocnice Nový Jičín	2

Olomoucký kraj Počet návštěv

FN Olomouc	52
Nemocnice Přerov	26
Nemocnice Prostějov	26
Nemocnice Šumperk	12
Nemocnice Šternberk	26

Pardubický kraj Počet návštěv

Pardubická nemocnice	51
Orlickoústecká nemocnice	52
Svitavská nemocnice	12

Plzeňský kraj Počet návštěv

FN Plzeň	101
Klatovská nemocnice	24
Domažlická nemocnice	12
Rokycanská nemocnice	10

Praha Počet návštěv

FN Motol	596
Všeobecná fakultní nemocnice	75
Fakultní Thomayerova nemocnice	49
FN Bulovka	52

Středočeský kraj Počet návštěv

Oblastní nemocnice Mladá Boleslav	52
Dětský domov Mladá Boleslav	52

Oblastní nemocnice Příbram	39
Oblastní nemocnice Kolín	52
Nemocnice Hořovice	17
Ústecký kraj	Počet návštěv
Nemocnice Chomutov	52
Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	50
Nemocnice Most	51
Nemocnice Děčín	26
Dětská psychiatrická nemocnice Louny	23
Kraj Vysočina	Počet návštěv
Nemocnice Havlíčkův Brod	12
Nemocnice Třebíč	12
Nemocnice Jihlava	52
Nemocnice Pelhřimov	27
Zlínský kraj	Počet návštěv
Krajská nemocnice T. Bati, Zlín	52
Uherskohradištská nemocnice	52
Nemocnice Valašské Meziříčí	12
Kroměřížská nemocnice	26
Vsetínská nemocnice	12
NOS! (Na operační sál!)	Počet návštěv
FN Motol	93
FN Ostrava-Poruba	44
Nemocnice Třinec	25
FN Hradec Králové	44
FN Plzeň	67
FN Olomouc	46
FN Brno - Černopolní - Dětská nemocnice	43
NOS! (Na Operační Sál!) celkem	362
Pravidelné klauniády pro děti celkem	3 896

KLAUNIÁDY PRO DŘÍVE NAROZENÉ

Domov pro seniory Mikuláškovo náměstí, Brno	52
Domov pokojného stáří Kamenná, Brno	62
Dům Naděje Brno-Vinohrady	25
Charitní dům sv. Václava, Ostrava-Heřmanice	25
Domov Slunovrat, Ostrava	23
Domov pro seniory Sloupnice	24
Dům pokojného stáří sv. Anny Velká Bystřice	25
Domov Sv. Karla Boromejského	51
Domov pro seniory Elišky Purkyňové	64
Domov důchodců Jablonecké Paseky	25
Domov se zvláštním režimem G-Centrum Tábor	1
Klauniády pro dříve narozené celkem	377

Speciální programy

Cirkus Paciento	37
Dítě	143
Klaunská pohotovost	102
Kutálka	15
Hospic Dobrého Pastýře Čerčany	12
Nemocnice Hořovice (NIP)	51
Odborné semináře a konference	32
Přezůvky máme!	12
Speciální klauniády	53
Turné plné smíchu	3
Virtuální klauniády pro děti	46
Virtuální klauniády pro seniory	46
Vojenská nemocnice Olomouc (NIP)	10
Speciální programy celkem	562

Celkový počet návštěv v roce 2023

4 835

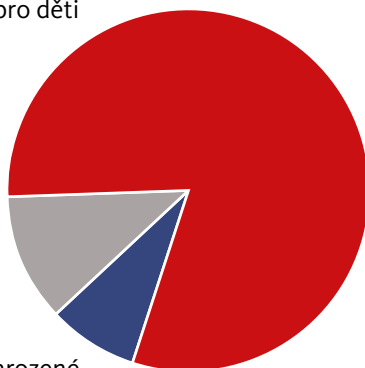
Zdravotní klauni v číslech

Počet klauniád a akcí

Pravidelné klauniády pro děti
3 896

Speciální programy
562

Klauniády pro dříve narozené
377

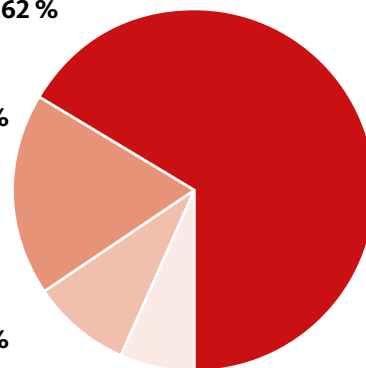
Struktura finančních darů 2023

Individuální dárci **66,62 %**

Firemní dárci **18,08 %**

Veřejná sbírka **8,68 %**

Nadační příspěvky a dotace **6,62 %**

Rozložení dětských klauniád v krajích

Jihočeský	162
Jihomoravský	538
Karlovarský	48
Královéhradecký	247
Liberecký	259
Moravskoslezský	589
Olomoucký	188

Pardubický	115
Plzeňský	214
Praha	865
Středočeský	212
Ústecký	202
Vysočina	103
Zlínský	154

Účetní závěrku a výroční zprávu za rok 2023 zveřejníme po provedeném ročním auditu a schválení správní radou ve druhém čtvrtletí roku 2024 na www.zdravotniklaun.cz.

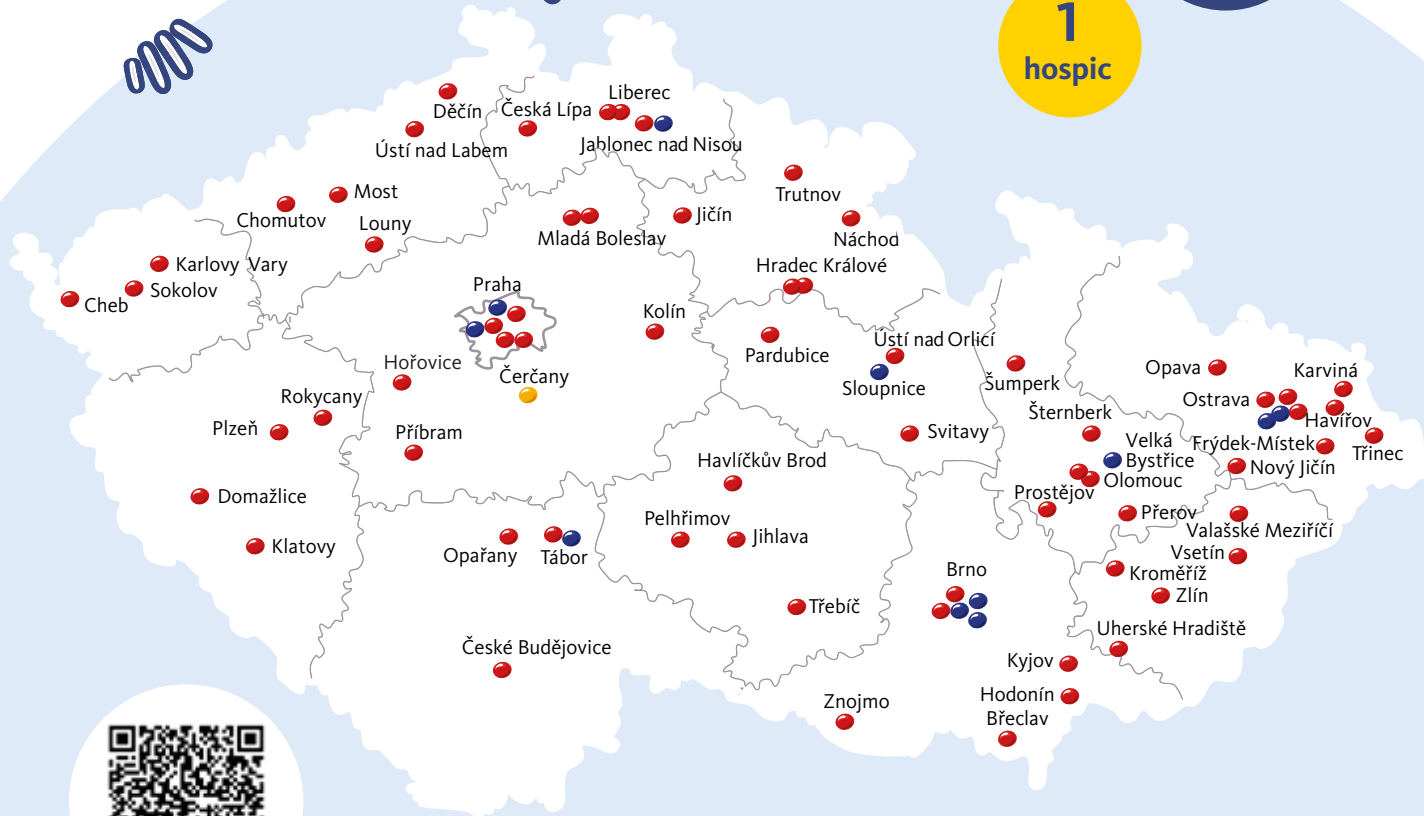
Kde se můžete setkat se Zdravotními klauny?

93
klaunů

66
nemocnic

11
geriatrií

1
hospic

ZDRAVOTNÍ KLAUN

Kde je smích, je i naděje

© Zdravotní klaun, o.p.s., 2024 • Šéfredaktorka: Sylva Kolísková • Redakce: Lukáš Houdek, Kateřina Slámová Kubešová, Petr Jarčevský
Grafika: Roman Anderle, Monika Houdková • Fotografie: Adéla Červená, Jan Dobrovský, Jan Doležal, Petr Homolka, Sylva Kolísková,
David Kraus, Martin Menšík, Zuzana Pavelková, Jan Pírgl, Jan Štěpánek, archiv Zdravotního klauna •
Místo vydání: Zdravotní klaun, o.p.s., Paříkova 355/7, 190 00 Praha 9 • Číslo: 1/2024 • Cena tisku: 4,76 Kč včetně DPH • Registrace: MK ČR E 20587
Vychází: leden 2024 • Vydavatel: Zdravotní klaun, o.p.s., Paříkova 355/7, 190 00 Praha 9 • IČ: 26547953 • tel.: +420 222 713 416

PODPOŘTE NÁS! Číslo účtu veřejné sbírky: 20 20 20 20 / 0600

www.zdravotniklaun.cz • facebook.com/zdravotniklaun • usmev@zdravotniklaun.cz

